

SIMOR ANDRÁS

Siess, Noé atyánk

VERSEK ÉS PRÓZÁK

BUDAPEST

Z-füzetek\22

**A sorozatot szerkeszti
SIMOR ANDRÁS**

**Fedélterv és tipográfia
JORDÁN GUSZTÁV**

© Simor András, 1991

Letölthető:

Öröklét

A ház egyik falát kívülről téglá helyett papundekli borította, a papundekli-darabok között lyukak tátogtak. A tető meghajlott.

– Ezt a telet már nem bírta volna ki – mondta a tanácsitkár, a költő jó barátja, aki a kiadóigazgatót a házig kísérte.

A kiadóigazgató elképedten nézett körül. A költő támogatójának tudta magát, többször adott neki előleget megnemírt riportkönyvekre, amikor a kis kopasz megjelent a kiadóban. Verseiben a viskóval is találkozott, mert a kéziratot átlapozta, nehogy valamelyik túlságosan lázító sor benne maradjon, a kis kopasz ugyanis tiszteletlen hangú, vad verseket írt, szabad ritmusokat ültetett elhájásodott jambusokba, Lenint emlegette, meg a farizeusokat. De más volt kiutalni a pénzt, és hátradőlni az igazgatói fotelban, mecénásnak tudva magát, mint itt állni, a délutáni lap által vidéki háznak titulált viskó kertjében.

– Micsoda nyomor! – mondta döbbenet.

Kísérője, a filosz természetű költő Reviczkyt emlegette, mert éppen Reviczky temetéséről olvasott egy megrázó leírást azon a héten.

– Ráadásul ő nagyobb volt Reviczkynél – tette hozzá –, ő volt a legnagyobb közöttünk, negyven éve a legnagyobb.

A kiadóigazgató bosszúsan hallgatott. Jókora túlzásnak tartotta ezt a megállapítást, de zavarában nem mondott semmit. Mintha attól tartott volna, hogy kinyílik a viskó ajtaja, és kilép a kis kopasz, a roncsolt szemüveges lázadó, és megint egy szerződést és előleget igénylő riportkönyvtervezetet dug az orra alá.

De ő nem lépett ki. A kerítésen még olvashatóan ott állt a felirat: „Alkotó ház”, és az Ady-idézet: „A gaz lehúz, altat, befed”, ahogyan jó kedvében valamikor odapingálta, amikor még azzal kérkedett, hogy megél a bortermelésből. Akkor még nem operálták meg, barátok és nők látogatták, és vidáman fecsegett a szomszédokkal. Szeretett és tudott is élni.

– Menjünk – mondta a kiadóigazgató, és kinyitotta a kocsiját. A filosz természetű költő is beült, most már ő is hallgatott. Késő délután volt, egy unatkozó tők éppen bekapcsolta a teliholdat.

Szegényember és a kutya

A kutya akkor már több hete csavargott, kiverve, éhesen. Időnként eszébe jutott gazdája, a gazdagember, aki autón elvitte egy ismeretlen helyre, és ott kirakta az autóból. Az emberek eleinte azt mondták: „jé, milyen szép kutya!”, de azután, ahogy egyre kopottabb, soványabb lett, már mást mondtak, és elkergették, olykor kövel is megdobálták. A kutya már feladta a dolgot, szinte szédelt az éhségtől, és csak arra

vágyott, hogy az ember még egyszer megsimogassa.

Akkor meglátta szegényembert. Szegényember egy széthajtott újságon ült a metróban. Az újságban mindenféle szavak voltak, privatizáció, demokratizálódás, kormányprogram, külföldi segély, Nemzeti Alapítvány, de szegényember már jó ideje az újságot nem olvasásra használta, hanem lepedőnek. A feje alá egy kartont tett, és ráírta: „Éhezem! Segítsen!”

– Szervusz, te kutya! – mondta szegényember a kutyának, és úgy kezdett beszélni vele, mintha egy kiváló magyar író, néhai Sándor Kálmán novellahőse volna a két háború közti évekből, egy kisémmizett, megalázott munkanélküli U. elővárosból. Mint-ha Magyarország királyság volna, és kormányzói székében egy Horthy nevű ellentengernagy ülne. Szegényember azt sem olvasta az újságban, hogy az ellentengernagy hamvait hamarosan hazaszállítják, és hogy ez egy családi ügy, amihez a kormánynak semmi köze. Szegényember ijesztően tájékozatlan volt, mert jó ideje csak a gyomra korgására figyelt, és időnként fennhangon azt mondta: – Ne korogj, te gyomor!

Akkor a kutya lefeküdt az újságlapra, szegényember mellé, aki megsimogatta. Úgy feküdtek egymás mellett, mintha szimbólumok volnának, azoknak a szavaknak szimbólumai, amelyeket szegényember nem olvasott el a lepedőnek használt újságban.

Így látta meg őket a költő, aki zavartan egy húszast tett szegényember sapkájába. Aztán hazament, és tárcaelbeszélést írt róluk, szokása szerint rövidet, és utálta a világot, saját magát, de legfőképpen azokat a szavakat, amelyek miatt szegényember és a kutya együtt éheztek a magyar fővárosban, az Úr utáni ezerkilencszázkilencvenegyedik évben.

Álom

Miért jelent meg álmomban a Szépirodalmi Könyvkiadó igazgatója, a méltán elismert, ünnepezt író koldusruhában? Miért emlegette elfelejtett írókollégáját? Ráadásul azt mondta, hogy egész életművét odaadná amannak egyetlen novellájáért.

Az elfelejtett író meg akarta írni a békét, a háborút, a forradalmat, az ellenforradalmat, Trianont. Rousseau őszinteségével és Jack London erejével akarta elmondani, hogyan lett a Sacré Coeur ministránsából, a későbbi teológusból felségsértő és a prágai katonai fogház lakója, hogyan ítélték kétszer halálra, hogyan verték arcul, amikor a honvágtyól hajtva átlépte az ország határát, hogyan tette az éhség a MANSz titkárává, főispánok „kedves öcsém”-évé, s végül miért lett csavargó, reklámember, weekendház-gondnok, buífet-gazda, grafológus titkára, biztosító ügynök, speditőr, nevelő, pincér, kertész, újságíró és népművelési bolt tulajdonosa. Mindezt el akarta mondani, mert úgy gondolta, hogy az ilyesmi költőibb bármi kitalált mesénél, és könyörgött az életnek, istennek és ördögnek, hogy ne tiporják el addig, amíg ezt a könyvét meg nem írta.

Aztán 1932 januárjában, mínusz 10 fokos téli hidegben, cipő nélkül, harisnyában belegyalogolt a *Magyarság* vagy a *Pesti Napló* – majd a filozofok kiderítik, melyik – szerkesztőségébe, nyaka körül piros sállal, csontos, kemény arcán különös elszánt-sággal, kékesszürke szemében elpusztíthatatlannak látszó életerővel, mialatt azt mondogatta magában: „Nem, fiam, eddig magam is azt hittem, hogy nem lehet tönkremenni! Csakhogy az évek és még inkább a napok csendesen ölik az emberben azt a valamit, ami talán a legfontosabb az életben. Mi ez a valami?”, szóval ezt

mondogatta, majd tüdőgyulladást kapott, meghalt, és regényének néhány részlete, amelyeket állítólag József Attila is olvasott, ott maradt a Váci úti menhelyen, ahol utolsó hónapjainak társa – mert a csontos arcú férfi homoszexuális volt – elveszítette a kéziratot egy átdorbézolt éjszaka után.

A kiadóigazgató, a saját életműsorozatát rendezgető, méltán ünnepezt író megbízta egyik lektorát, hogy állítson össze egy kötetet a halálba gyalogló férfi egykori írásaiból. Ez meg is történt, a kötet meg is jelent, benne a zseniális novellák és az érdektelen lányregények – amelyeket az elszánt gyalogló csak azért írt, hogy néha néhány hétig ne éhezzen – egymás mellett.

Ennyi a történet, nincs benne semmi rendkívüli.

De miért jelent meg álmomban a kiadóigazgató koldusruhában? Netán ő is azt a valamit kereste?

ELÉGIA

Halott barátnóm, terád gondolok,
s a tárnára s a tűzre, mely lobog,
mióta a vázazó oszlopok
mind beomlottak és a föld morog.

Megpróbálom hallani szavadat,
urna őrzi, nem barna földdarab,
belőle lobban égre a harag,
mert eltüntetted közülünk magad.

Amit jól tudtál, bekövetkezett,
a veszendő veszni hullt s elveszett,
lerogyni látok szolga-népeket,
szegényülnek a szegény emberek.

A hazugság, mint a hamueső,
halottnak hitt vulkánból tör elő,
a földgolyó hatalmas temető,
sárkányfog-veteménnyel telt mező.

Felidézlek, de mást nem mondhatok,
tudom, számodra ez sem új dolog,
halott barátném, terád gondolok,
s a tárnára s a tűzre, mely lobog.

ÓRÓLA

Hiányzik Katalin,
nem pótolja senki,
nem idézheti rím.

Haragja kellene,
mert nem lett belőle
megnyugtató zene.

Ő a hiány marad,
föld alatti forrás,
többé ki nem fakad,

többé pártot nem üt.
De hol munkás eszmél,
bujtogat mindenütt.

AZÓTA

Katalin, tudatom veled,
seb lettél, ami nem heged.

Verset még recitál a szám,
de nincs, kinek elmondanám.

A csönd azóta undokabb,
ritkán esik jól a konyak.

Az égen csillag egy se gyúl,
jobbik részem van odatúl.

NEM HÍVHATLAK MENEDÉKÜL

Jelen vagy, mint a többi holtak,
akik tegnap még velünk voltak,
kávét ittak és konyakoztak.

Odamentél, hol semmi sincsen,
nehogy a halál bekerítsen,
mert tudtad jól, mi készül itten.

Felrémlesz egy ütött-vert gangon,
rekedt Kasszandra-hangod hallom,
virrasztalak, mikor nem alszom.

Hogy itt legyél, csak azt kívánom,
ezen a nekünk rossz világon,
de átvitt már a vízen Kháron.

Az idő vissza sose térül,
élek, hát belenyugszom végül,
hogy nem hívhatlak menedékül.

Édes egykomám!

– Szervusz, édes egykomám! – mondja az idős, borvirágos orrú férfi a metrón, és te tudod, hogy ő nem a te édes egykomád. A borvirágos orrú férfi minisztériumi főosztályvezető volt, aztán büntetésből iskolaigazgató lett, éppen ott, ahol te tanítottál, és egy évtized múlva elüldözött onnan, az egykori elemi iskolából előbb általános iskolává, majd általános iskolává és gimnáziummá alakított öreg épületből, ahol tanári pályádat megkezdted.

Eszedbe jutnak régi tanítványaid. A hatvanas évek voltak azok, a szovjet pártfőtitkár az amerikai elnökkel egyezkedett, Kuba körül repülőgép-anyagajók sorakoztak, aztán felrobbantak a bombák Vietnamban, és Guevara a bolíviai őserdőből üzent a világnak.

Tanítványaid kirakták a képét az iskolai falújságra, a párttitkár pedig letépte, és trockistáknak, maoistáknak, guevaristáknak, fidelistáknak, sztálinistáknak titulálta őket.

Az iskolában sötétkék öltönyös férfiak tünedeztek fel laz igazgatói iroda környékén, a tanáriban államellenes összeesküvésekről suttogtak a jólétesültek, de általában senki se, m tudott semmit, fontoskodó tanárok azt magyarázták égő szemű kamaszoknak, hogy van mártír, akinek a képe kitehető, és van mártír, akinek a képe nem tehető ki a falújságra.

Ülsz a borvirágos orrú, idős férfi mellett a metrón. Közben elmúlt az élet, ő már nem iskolaigazgató, aki kivágja az iskolából a magas beosztású funkcionárius szülőkkel nem rendelkező rebellis diákokat, ő már csak egy öreg iszákos.

Tizennégy évvel ezelőtt láttad utoljára. Az igazgatói irodában ültetek, ő előtte egy dosszié hevert, a dossziéra rá volt írva a neved, elég vastag volt az a dosszié. Azóta is izgat, hogy mi volt benne, de sohasem olvashattad el. Egy érthetetlen mondatot olvasott fel a KISZ-ről és rólad, megkérdezte, hogy egyetértesz-e a megfogalmazással, ami érthetetlen volt, s ezért nyugodtan rábólintottál, hogy egyetértesz. Azóta nem láttad.

Néha eszedbe jut az öreg épület, ahol az egyik alacsony, belső udvari fal kissé mozgott, és diáknemzedékek másztak föl rá, és próbálgatták, hogy ledől-e végre. Kezdő tanárként idegesen toporogtál a fal mellett, és féltél, hogy éppen a terád bízott napközis gyerekekkel dől le, de a dülöngélő fal a magát szocialistának nevező rendszernél stabilabbnak bizonyult, talán még ma is áll.

Koszorú iskolafalak közt telt el az életed. Könyveket írtál közben, amelyeket tanítványaid eleinte fölfedeztek, később pedig már nem fedeztek fel, mert a kultúrpolitika gondoskodott róla, hogy kis példányszámban, szinte észrevétlenül jelenjenek meg. Beleszorítottak a csöndbe, fullasztó, szürke csönd vett körül. Még álmaidban is a csöndről álmodtál.

– Édes egykomám, te semmit sem változtál – mondja a borvirágos orrú, dülöngélő volt iskolaigazgató –, de nekem le kell szállnom.

Tovább utazol a metrón.

A régi ismerős

A Széchényi Könyvtárban találkoztunk, jó tíz éve már, hogy nem láttam. Arca

teltebb, pofaszakállal ősz, de ugyanúgy fogja meg a zakóm gombját, ahogyan azelőtt, amikor együtt tanítottunk.

– Tudod, a kandidatúrán dolgozom. Volna egy kérésem, kedveském. Egy középkori spanyol szöveggel kínlódom, már hetek óta. Lefordítanád nekem?

Igent mondok, felírja a címemet, majd elküldi, azzal búcsúzik is, sok a dolga.

Diákkoromban ugyanígy fejezte be az általa kezdeményezett beszélgetéseket. Én csapatnácselelnök voltam, ő úttörővezető. A rabbiképzőből lépett ki, és jött át az általános iskolába. Csizmát húzott és bajuszt növesztett. Az osztályát kitapétázta Sztálin- és Rákosi-képekkel, az apró fotókat szorosan egymás mellé téve, úgy, hogy valóban tapéta benyomását keltették. Döbbenetes látvány volt, ilyet talán sehol másutt nem lehetett látni.

– Én tanár pajtás vagyok nektek – mondta hol nyájaskodva, hol hangját felemelve az iskola tanulóinak, akik némi félelemmel, bizonytalanul szólították meg.

Tíz év múlva tanárként találkoztunk. Eltűnt a csizma és a bajusz, nyakkendőt hordott, csakis öltönyben jelent meg, többnyire sötét, kicsit ünnepélyes öltönyökben.

– Tartanál az osztályomban egy García Lorca-órát? Tudod, kedveském, nem foglalkoztam vele.

Az órán jegyzetelt. Két nap múlva azt mondta:

– Középiskolai szinten már jól ismerem Lorcát.

Kérdeztem, mit olvasott tőle. Megrökönyödve nézett rám:

– Hogy mit olvastam? Fölkészültem belőle két lexikonból.

Még egy jelenet felrémlik. A középiskolai spanyol tanszalagok felvételét készítem az Ó utcában, az Országos Pedagógiai Intézet kihelyezett tanszerműhelyében. Az ott dolgozó technikusoktól megtudom, hogy az épület a negyvenes években bordélyház volt, ezért van benne olyan sok kicsi, szűk szoba. A szomszéd házban nyomda működik, a gépek folyamatosan belerezegnek a magnófelvételekbe.

Aznap került sor egy történelmi oktatófilm átvételére is. Véletlenül benmaradtam a vetítés alatt a gépházban, ahonnan a filmet levetítették. A vita résztvevőinek hangja behallatszott, olyan volt, mintha magnóról beszélnének. Egykori csapatvezetőm, majd kollégám hangját azonnal felismertem:

– Ezt nem tehetjük Ilku elvtárral – mondta –, hogy éppen Maiéter áll mellette, ki kell vágni mellőle Malétert.

Valaki megkockáztatta, hogy ez esetben Ilku elvtárs jobb karját is le kellene vágni. Ellentmondást nem tűrő hangon torkollta le:

– Az mindegy! Ez politikai kérdés.

Ezek a jelenetek jutottak eszembe a Széchényi Könyvtárban, mialatt utána néztem. Néhány nap múlva vaskos levél érkezett, a kandidatúrához használt anyag xeroxmásolatával. Kinyitom, beleolvasok. A középkori spanyol dokumentumot ékes, huszadik századi olasz nyelven írták. Átrakom a paksamétát egy másik borítékba. Néhány udvarias, minden iróniát nélkülöző sort fogalmazok, azt tanácsolom, keressen egy olaszost, bizonyára akad ilyen régi tanítványai között.

Azóta nem találkoztunk többé.

ABSZURD

Képzeld el: egy kubai
lottónyereményre spekulál,
és gyerekének
3 pesót ad, ha jól felel,
lángossütődét nyit, és a bevételből
családi villát épít a tengerparton,
majd kellő tőke birtokában
a 25 emeletes Habana Librét
gabinné alakítja.

Havanna, 1972

A ZÖLD KIS HÁZIKÓKAT ...

A zöld kis házikókat,
melyekben a főváros
ugyancsak hiányt szenved,
ámbar lakószobákban
sem bővelkedik, így hát
még az is megtörténhet,
hogy néhány ágyrajáró
család efféle helyre
költözködik be végül,
a zöld kis házikókat,
hol megpihen az ember
kieresztve magából
mindazt, mi lelkét nyomja
– tudvalévő, a lélek
leginkább lent a bélben
szokott el-elpihenni,
bár szorongatják olykor
hurkák, borsos tokányok,
miket befal, ki éhes –
itt bent még a rend őre,
a nagyhangú is hallgat,
ki se kergeti innen
a gyanús, rongyos népet,
kik turisták forintját
kunyaerálják a Váci
utcán a drága fényben,
a miniszter, ki félénk
gépírónt lebarmol,
szerszámát előrántja
– nem nagyobb, mint a másé,
mégis sokan remélik,
hogy megmunkálja őket,
tudván, ki békén túri,
kárpoztást bőven kaphat –
mint bármelyik beosztott

dolgát itt maga végzi,
és nem rendelkezik húsz
ügyintézője révén,
mondjuk ki, az új ember
itt nem ritka jelenség,
dicsérje hát a bél, mely
húrrá feszült a lanton,
a zöld kis házikókat,
hisz jókedvében írta
róluk mindezt, ki boldog,
ha útjába akadnak
a remény zöld színével.

1974

HÉTVÉGI MONOLÓG

Néha pihenni is kell,
erre való a hétvég,
de van, ki mást csinál most,
itt van, vagy itt volt inkább,
Ulrike Meinhof asszony,
a börtönhatóságok
szerint nyakába hurkot
vetett e szép vasárnap,
amíg minket a napfény
melengetett a kertben,
és a szomszédot szidtuk,
ki gyermekeit szidta
fölvervén utcahosszat
a nyugalmat, a békét;
nehéz dolog pihenni,
pedig ajánlatos, mert
másképpen még időnek
előtte előregszünk,
üljünk törülközőnkre,
Ulrike Meinhof asszony
is jobban tette volna,
ha strandra jár, nyakába
a strandtörülközővel
nem vetett volna hurkot;
ilyenkor, koranyáron,
a hosszú tél után, mely
öreg Európánk bőrét
úgy kifehéřítette,
mint az újonnan festett
kórház falát a festő,
ahol az előtérben
minden ragyog, csak hátul,

hol hobbant vének várják
 az elmúlást, setétlik
 szarfoltosan az ajtó,
 szóval jó most a napfény,
 e szép, derűs vasárnap,
 amikor ... megint kezded?
 untig elég volt kétszer!
 hunyjuk be hát szemünket,
 és tegyük rá levélkét,
 zöld lesz tőle a tájék,
 nyugtató, reménykeltő.

1976

A múltból

Ez a történet Kubában játszódott le, 1963-ban. Azóta él bennem, de sohasem gondoltam arra, hogy le is írom.

Ülünk a diákszálló verandáján, Elenko, a prózaírónak készülő bolgár – akit azzal hódítottam meg, hogy első találkozásunkkor Vapcarov utolsó versének első két sorát idéztem neki anyanyelvén, ennyi volt ugyanis bolgár tudományom – meg én, az első-kötetes költő, és természetesen saját megírt és megnemírt műveinkről beszélgetünk. Fülledt, trópusi éjszaka van, szinte házunkig hallatszik, ahogyan a Maleconon a parti kőmellvédet csapkodja a tenger.

Az utca végében hirtelen kiabálás támad. Az ismerős kubai férfi és női kurjantások között részeg, ám felismerhetően szláv akcentussal rendelkező férfihang üvölti spanyolul: „María, hol vagy?“, ráadásul azt a létigét használva, amelyet ilyen esetekben nem lehet használni, de a részt vevők 'bizonyára így is pontosan tudják, hogy miről van szó. María, úgy látszik, nem jön le, az ordibálás egyre hangosabb lesz, mi több, hozzánk közeledik.

A kapuban népes csoport élén egy ősz hajú kubai taxisofőr jelenik meg, mellette kétméteres, dülöngélő kopasz óriás. Segítségünket kéri, mert a kopasz óriás, akit idézőjelben „mezőgazdasági szakértő”-nek titulál, nem akar hazamenni.

– Ha itthagynom, bedobják a tengerbe, ott pedig felfalják a cápák, mielőtt belefulladás, mert ezen a környéken sok ellenforradalmár akad – magyarázza izgatottan, még meg is ismétli – felfalják a cápák, mielőtt belefulladás.

Elenko, aki körülbelül másfél méter magas, az óriás elé lép. Mit akar ez a törpe? A kezében igazolvány.

– Nézd meg, és menj haza – mondja neki.

Az óriás rámered az igazolványra, Elenkóra, megint az igazolványra, tiszteleg, megfordul, és elindul a taxi felé. A csoport valósággal kővé mered, a taxista csodálattal nézi alacsony termetű barátomat, a győztes varázslót, és szinte futva követi fegyelmetlenül tántorgó utasát.

– Mit mutattál meg neki? – kérdeztem.

– A régi, bolgár főhadnagyi igazolványomat. Nagyon hasonlít az övékére.

Elenko fáradt mozdulattal megtörli a homlokát, egyáltalán nem viselkedik győztes

varázslóként. Kérdő arckifejezésekre arról kezd beszélni, hogy ő jól tudja, milyen nyomorúságos élete van a külföldre vezényelt sorkatonának. Talán már hónapok óta vágyakozott erre a Mariával való találkozásra, csak hogy előtte örömeiben bárról bárra járt, és most jó esetben majd fél év múlva próbálhatja meg újra, hogy előjön-e Mária, vagy nem jön elő.

Majdnem három évtized telt el azóta, s most nem is Elenkóra, egykori barátomra gondolok, hanem a kétméteres kopasz óriásra. Milyen élete lehetett az elmúlt harminc évben? Honnan rendelték vissza a közelmúltban? S van-e még olyan katonai igazolvány, amelynek láttára részegen megfordul, és fegyelmezetten tántorogva hazamegy?

A fogorvosnő

Az egyetemista furcsállotta a fogorvosi rendelőből kiszűrődő mondatfoszlányokat.

– Raúl Castro, ne mocorogj! És rendesebben –moss ezentúl fogat

De egy pillanatig sem gondolt arra, hogy Kuba hadügyminiszterét kezelik odabenn, és nem lepődött meg a hatévesforma néger kislány láttán, akit Raúl Castrónak szólógnak. Tudta, hogy Kubában nincs védett név, találkozott már José Martival is, ő nyolcéves volt, és egy Lidice nevű kislányt is ismert, akit szülei így neveztek el, mert megtetszett nekik ez a név, és fogalmuk sem volt arról, hogy miről nevezetes.

Egyébként nem figyelt a körülötte zajló beszélgetésre, annyira fájt a foga, hogy igazából semmire sem tudott odafigyelni. Már egy hete fájt, de hiába hívta fel többször is a velük foglalkozó *compañerót*, hogy szerezzen számára *turnót*, amikor kezelik, az mindig elütötte valamivel a dolgot; hol fontos személyt fogadott, hol egyszerűen nem ért rá. Szerencséjére aztán a *compañerónak* is megfájdult a foga, és most együtt vártak sorukra, kínlódó arccal, a fogorvosi rendelőben. Nem is tudta, hogy hívják, egymást közt a kollégiumiban csak *compañerónak* titulálták, és közösen utálták.

Amikor beléptek a rendelőbe, a nagydarab néger doktornő csak ránézett az ő arcára, és máris intett, hogy ő üljön le elsőnek a fogorvosi székbe. A *compañero* duzzogó arckifejezéssel várakozott.

– Ezzel a foggal miért nem jöttél hamarabb? – kérdezte a doktornő

– Mert az – és hátrabökött – nem hozott el.

A doktornő hallgatott. Fúrt, érzéstelenített, tömött, ügyes, gyors mozdulatokkal. Huszonöt perc múlva készen is voltak.

– Szerencséd van, nem kell újra jönnöd – mondta.

A *compañero* már a székben ült, és kitátotta a száját. Hatalmas szája volt! A fogorvosnő belemondta a kitátott szájba:

– Majd egy hét múlva. Akkor legalább megtanulod, hogy ilyet többé ne csinálj. És írhatasz erről az ügyről egy csinos kis jelentést.

– De én ... – kezdte a *compañero*, azzal el is hallgatott. Szótlatlanul kullogott ki a rendelőből. Az autóban sem mondott semmit a sofőrnek. Hazavitték őt a kollégiumba, elváláskor a *compañero* még kezét is nyújtott neki.

„Ebből talán tanulni fog” – gondolta az egyetemista. Évek múlva is jókedve támadt, ha eszébe jutott ez a délelőtt, a fogfájós *compañero* és a fogorvosnő, aki megleckéztette. És amikor harminc év múlva azt kérdezték tőle, hogy Kuba meddig

tartja fenn magát, nem a *compañeróra* gondolt, hanem a fogorvosnőre, és utálta a kérdezősködőt, akár jobboldali volt az illető, akár baloldalnak hitte magát. „A José Martí téren nem fogják az amerikai külügyminisztert ünnepelni” – gondolta, és kezével szórakozottan a szájához nyúlt, oda, ahol betömött foga volt, amelyből már három évtizede nem hullott ki az egykori tömés.

MEGHALT SERGIO

Meghalt Sergio,
az öreg buszsofőr.
Sergio, aki azt mondta:
„Nincs sehol
olyan Nap, mint Kubában.”
Nem mehetek oda.
Gyűlölet hidege fúj a szigetre,
Sergio szigetére,
innen, az én hazámból.

GUANABO

Már a halálig házaid őrzöm, drága Guanábo,
tarka tetőid, melyeken át idekéklik a tenger.
A zsalugáter résein átsüt a trópusi hajnal.
Ébredezőben szép, kicsi macskánk, mégse vészelt el,
már – azt hittük, hogy szökevény lett, s itt van, előbújt.
Zsong a piac korareggel, jött-e *malanga* vagy *boniáto*?
Válogatok zöld ananász közt, hátha van érett,
s látom a sorban, jóval előttem, nem sietősen
döccen a szomszéd, ő is vár, a szatyorra figyelmez.
Jusson e népnek napszínű *mango*, sárga *toronja*,
kedve szerint élhessen, meg ne gyötörje gáládul
álnok funkcionárius, új kocsiján furikázó,
álomi jachtján kéjre kapáló, trópusi csődör,
szép mulatáékért izzad, megnő durva dorongja.
Ringat a szellő, népét védi a sokkarú hullám,
fürdik a néger, a félvér, fürdik víg nevetésük.
Drága Guanábo, már a halálig házaid őrzöm,
tarka tetőid, melyeken át idekéklik a tenger.

LIDÉRCÁLOM

Yolanda nincs, Kuba messze van,
éjjel oda álmodom magam.

Ismeretlen utcakép fogad,
nem találok a lakásodat.

A halál lesz hasonló, tudom,
sehol utat jelző, régi nyom.

Az ember csak a semmibe néz,
nem kelti föl ájult ébredés.

TÉVESZME

Mióta kiderült,
hogyan téveszme volt
Miklós cárt trónjáról ledönteni
és legyőzni mindenáron Hitlert,

azóta az eszével élő
kommunistának nem vallja magát

HIÁNY-ÓDA

*Ami nincs, az kísért engem,
amit izzó velőm gondol,
amit elrejtett az Isten
s tűzként csap ki a bokorból,*

ami nem volt életemben,
ami nem lesz, meddig élek,
ami szóvá válik bennem,
ha nem is róla beszélek,

amit gyűlölnék a gyengék,
s naponta poklokra vetnek,
de amiért az Úristen
se lenne más, csak eretnek.

Tőlem távolodó csillag,
gyönyörű fényed világít,
innen, ahol sose voltál,
terád figyelek halálig.

HIÁBA

Amikor az éhezők

nem kaptak kenyeret

amikor a harcosokhoz
nem jutott el a fegyver

akkor dőlt össze
az úgynevezett szocialista tábor

Hiába reménykedtek a naivak sokáig
hogy bajaiból
egyszer még kilábol

HUOK

Amit az öreg Marx
azt ne
semmiképpen se
méri
a szót
köti karikába
netán az eszkimóknak
a jégkunyhóban
itt
haza van
család
tekeri
tulajdon
Csúsztatja
áthúzza
csomózza

HÍRNÉV

Köhög a magyar bolha:
viszket a világ tőle.

1989

AZ EURÓPAI VÁLTOZÁSOKRA

A népek térdre hullnak,
és imádják a dollárt,
elfelejtik a múltat.

Berlintől Tiranáig
ünneplik az új bálványt,
széttörik kőtábláik.

Nem megy Jerikó ellen
az Úr választott népe,
inkább elpusztul csendben.

A földön jár a Téboly,
járom leszen a részünk
s átok a maradéktól.

MONARCHIKUS IDILL

A cár atyuska visszajön,
Mihály királlyal parolázik,
szentpétervári lakomán
Ottó is velük vacsorázik.

Együtt ülik az ünnepet,
a legnagyobb alku utánit,
mi tengerentúlon terem,
egyetlen fűszer sem hiányzik.

Csak azt húzza a zenekar,
amit felséges fülük áhít,
s megáldják mind a népeket,
viseljük láncaik sokáig.

A korrektúra

A korrektúra szerdán érkezett meg, és a következő hétfőn vissza kellett küldeni a békéscsabai tanműhelybe, ahol az elképesztően hosszú mű első íveit már nyomni kezdték. A tanár már egy éve Bessenyei György verssoraival aludt, ébredt, álmodott, 10 412 verssor múlt században megjelent változatát hasonlítgatta össze az eredeti kézirattal.

Vele dolgozó kollégái egymás közt hajcsárnak nevezték, és belőle is, meg Bessenyeiből is elégük volt. Ő viszont még nyári tengerparti nyaralására is magával vitte a xeroxmásolatok tekintélyes köteget, elszántan és konokul dugta bele a kofferba, hogy hamarabb érjen a végetnemérő mű végére.

Közben Európában egymásra acsarkodtak a népek, román a magyarra, magyar a románra, bolgár a törökre, török a bolgárra, szerb az albánra, albán a szerbre. A tanár tudomásul vette a változásokat, a rendszerváltást, és azt is, hogy az addigi államot egyszeriben pártállamnak kezdték nevezni, de úgy döntött, hogy mindez kitérített céljától, a Bessenyei-mű teljes és hiteles szövegének kiadásától nem tántoríthatja el. Országok szűnhetnek meg, háborúk törhetnek ki, netán világháború, de amit ő eltökélt,

annak meg kell lenni. Különbösen is úgy vélekedett, hogy az iskola nem a politizálás színtere, ő maga sohasem politizált diákjaival, tanár úr volt számukra, barátságos, ám szigorúan távolságtartó.

A korrektúrát egyik kolléganőjével olvasta egybe, lyukas órákon és hétköznapi szabadnapján. Amikor pedig a kolléganőt eltávolította a korrektúra mellől az óraadás kötelessége, egy negyedikes diákkal folytatta a munkát. Ketten voltak a tanárban, előtűk a korrektúra és a javított Bessenyei-szöveg. Egymással nem is beszéltek, hol a tanár olvasott, hol a diák, aszerint váltogatták egymást, hogy melyikük hangja csuklott el előbb.

A páros rímű tizenkettesekben könnyű volt felismerni a sajtóhibát, a ritmus segített az elszánt, egyre rekedtebb hangú korrigálóknak, de a versalji, a szerzőtől származó jegyzések javítása már fárasztó és unalmas munkának bizonyult. Éppen egy ilyen jegyzés következett; a tanár felállt, egy pohár vizet hozott magának, aztán tekintélyesen leült és belekezdett a szöveg olvasásába:

„Európa, ez előtt a közjónak igazságán, mely együgyű, világos és könnyű, mindaddig vetélkedett, okoskodott, írt, magyarázott, nevelt, oktatott, jutalmazott, átkozott, vagdalkozott, míg oda nem ment, hogy szerzett törvényeivel a józan okosságról s annak igazságairól hatszáz esztendeig ne tudjon semmit egyhuzomban. A pogány Rómának leomlásával minden országoló értelem eltöröltetik mindaddig, míg ezen nagy Testnek omlásai alól új fejedelemségek, szabad városok nem állanak fel, és józan okossággal élő társaságokká nem változnak. Nem tudod, hová lettek az emberek, ha viselt dolgaikat olvasod Európában. Fenevadásokat, vérszomjú tigriseket, ragadozó farkasokat látsz mindenfelé, melyek emberi forma alatt pusztítanak. Minden ország ég, minden város vérrel buzog. A világi törvény, szokás, vallás, vad erkölcs mennyet, földet összekever ...”

A tanár hangja furcsán erőteljes lett az üres tanárban, mintha nem is korrektúrát olvasna egybe. Mintha nem is egyszem diák ülne vele szemben. De nem nézett fel a kéziratról, folytatta az olvasást.

Ezalatt embercsempészek várokoztak Európa különböző országhatárainál, menekültek vágtak neki az utaknak, pogromoktól félők rezzentek össze otthonaikban. 1991-et írtak, nem pedig 1797-et, amikor Bessenyei György úr hozzákezdett monumentális költői műve megírásához, és magát megélemedett hattyúhoz hasonlította, amely utolsó óráit közelgetni érezvén, abból vett fájdalmát hajnalonként bánattal énekelgeti.

A funkcionárius és Jézus

A funkcionárius mosolygott Jézuson, akivel Isabel összeismertette. Először volt Madridban, és először hallotta, hogy valakinek a keresztnéve Jézus. (Jézus Menéndezről, a kubai cukornádvágó munkások meggyilkolt vezetőjéről nem hallott.)

Szállásadónőjét még Budapesten ismerte meg. Isabel emigránsként élt ott, spanyol nyelvet tanított a külügyminisztériumban. Ő nem tanult spanyolul, most is véletlenül küldték ide, de szerencsére felírta a noteszába a madridi címet, így most jókora összeget megspórolt a napidijából. A szállodát csak kísérője, a tolmács vette igénybe.

– Isabel sztálinista – mondta Jézus. Ezt elképzelhetőnek tartotta, s egy pillanatra arra gondolt, hogy talán hiba volt nála keresnie szállást.

– Nemrég a háziura ki akarta tenni a lakásából – mesélte Jézus. – Felmentem két

társammal a háziúrhoz, és azt mondtuk neki: „Ha Carabanchelban akar élni, ne tegye ezt.” Le is mondott a kilakoltatásról.

Jesús munkanélküli volt, éppen egy liftkezelői állást próbált megszerezni, de nem vették fel, mert csúnyán írt. – Minek egy liftkezelőnek szépen írni? – mondta felháborodva.

Egyik nap kék foltokkal, dudorokkal kidekorálva érkezett.

– Vitatkoztam húsz fasisztával – magyarázta derűsen.

A funkcionárius zavartan nézett rá, és remélte, hogy nem kerül bele Jesús miatt valami utcai csetepatéba.

– A nevedből ítélve béketűrőbb lehetnél – mondta.

– Nem békét hoztam, hanem kardot – felelte komoran Jesús, ő pedig nevetett rajta, lám, nemcsak a Kommunista Kiáltványt idézi. Jesús ugyanis azt vallotta, hogy kétféle ember van: burzsoá és proletár. Semmiféle egyéb árnyalatot nem ismert. Szocializmus van és kapitalizmus, mondta, az utóbbi válságban. Az előző válságairól nem volt hajlandó tudomást venni. A funkcionárius vitázni próbált vele, de Jesús leintette:

– Én negyven éve a szocializmusért ülök börtönben, verekszem az utcán, nekem ne beszélj arról, hogy válságban van – és az orra alatt hadonászott hatalmas öklével. – Válságban a kapitalizmus van.

Aztán a funkcionárius hazautazott. Furcsa évek jöttek, pártszakadás, parlamenti demokrácia, privatizálás, kapitalizmus. A funkcionárius a demokratákhoz csatlakozott, önmagát becsapottnak és a múlt rendszer áldozatának nevezte.

– A szocializmus megvalósíthatatlan – ismételte –, és én nem vagyok Don Quijote. Ezt a szót már jól ejtette, ennyi ráragadt az egykori spanyol útból. Nem is gondolt Jesúsra. De egyszer levelet kapott tőle. Csúnya írással, külügyes ismerőse, a spanyol tolmács alig tudta kibetűzni.

– Azt írja neked, hogy remélhetőleg az ő elvtársa maradtál. Ő ma is a szocializmusért verekszik. Meg a gyerekeiről, hogy azokból is elvtársak lettek – mondta kajánul a spanyolos ismerős.

A funkcionárius kényelmetlenül érezte magát, feszengett, Jesús kompromittálta őt.

– A múlt – mondta krákogva, és zsebre dugta a levelet.

– Nem írt semmi érdekeset – ezt már a feleségének mondta odahaza, a fiára pedig ráripakodott, hogy ne faggassa őt, mi köze a leveleihez és Jesúshoz, a gyerek fejében ugyanis megmaradt a furcsa nevű spanyol, aki húsz fasisztával verekedett egyszerre, erősebb lehet, mint Schwarzenegger.

Este kidobta a levelet, és bosszankodott azon, hogy mire gondol. Arra gondolt, és ettől a gondolattól nyugtalan lett, hogy háromszor tagadta meg Jesúst, pedig kakaskukorékolást se hallott, a városban nem kukorékolnak a kakasok.

KERESZTES SZENT JÁNOS OLVASÁSAKOR

Vége már az Aluvásnak,
Isten hiányzik a földről,
ítél Keresztes Szent János
szegény földi bűnösökről,

szavára a gonosz lélek
megrettenve hátrahőköl.

Krisztus régen halt miértünk,
levettük a keresztfáról,
az életet csak az őrzi,
aki érte halni bátor,
készülünk hát a halálra,
mielőtt angyala ránk szól.

Ittunk az élet vizéből,
melyből megszülete Jézus,
heródesi e világnak
féltek minden nazarénust,
nemes borra érlelődött
hordónkban a belemért must.

Kövessünk új Eljövendőt,
aki kapitányunk lészen,
mert mi öltük meg a régít
árulások idejében,
szívünk helyén jégdarabbal,
hátrálásra mindig készen.

Nincsen búza a malmunkban,
mégis őröl, tovább őröl,
ítélj, Keresztes Szent János,
szegény földi bűnösökről,
akik a ki sem nőtt fürtöt
letépték a szőlőtőről.

ADY-S VERSEK

1.
A holnap is tegnap,
tegnapodunk immár,
tegnapelőttödünk.

Éjjelre ébredek,
azt mondják rá : hajnal,
pedig sötétedik.

Nem hiányzik, amit
buzgón készítenek,
nekem nem hiányzik.

Holnapi holnapért
élek, amíg élek,
még ha meg se látom.

2.

Ez a játék a bőrünkre megy,
halottak leszünk, belenyugvók.
Addig igyekszünk nem tudni róla
pedig kevesedik időnk.

A kevéske idő is másoké,
ügyeskedőké, reform-lovagok
párviadal ideje, nem itt-az-idő,
hanem soha-idő, egyre sohább.

Jönnek az urak, mintha saját
táblabíró ükapáik volnának,
cokit mondanak nekünk, mintha már
ólmosbotok is fütyülnének.

Alijuk hát, visszaütni nem tudunk.
Nem hősi póz ez, nyomorú
küszködés és még nyomorúbb remény,
délibábjá egykor-volt jövőnek.

3.

A nagy inogások,
a nagy elígérenék
ideje jött,

megőrült mutatók
jeleznek iszonyú
terror-időt ;

kell lenni jövőnek,
felhő lett az égen,
rejtí a föld,

idejére várón
magát nem mutatja
se lent, se fönt.

A KAMÉLEON-EMBER

Illeszkedik
mindenkori környezetéhez,
a fűben csúszva zöld,
a pipacsok közt álldogálva
piros,
nemzeti ünnepeken
piros-fehér-zöld
bajuszt hord.

Történelmi sorsfordulók
alkalmával
bajuszát
leberetválja.
Nem fenyegeti veszély,
övé a múlt,
a jelen,
a jövő.
Védi őt
az állam
és az isten.
Vigyázzunk hát,
nehogy
rálépjünk,
ha éppen
összetekerődzve
fekszik egy pocsolyában.

KONSZENZUS

A halottat
halállista alapján
otthonából
az utcára cipelték,
majd
faág alá,
a faágra kötelet vetettek,
drótkötelet hurokkal,
és a hurokba
dugták
a nyakát.
„Ez persze sajnálatos – mondják,
és hozzáfűzik –,
de azért halott és halott között
különbség van.”

A NYAK ÉS A HUOK

A hurok
nem hurok,
a nyak bűne
tehát,
ha a hurok
összeszorul.
S mely faág alatt?
(Na de uram,

ne ily direktül,
helyesebb volna
inkább
körülrni !)
S mikor?
Tegnapelőtt,
tegnap,
vagy holnapután?
(S ha túloz,
ha mégsem
lesz a jövő
tegnapi múlt?)
S ha igen?
Ő tehet róla,
a nyak,
a nyakasé,
nem a hurok,
amely összeszorul.

HONFI ÉNEK

Mennyi márkában a Duna,
a Börzsöny és a Bükk?
Hány dollár eged és a Nap,
mely még földedre süt?

Apád sírja a föld alatt,
lépted a föld felett,
márkában mennyi, tudod-e,
bumfordi felleged?

Dollárra ha átszámítod,
mit ér *A walesi bárd*,
s a sírt, hol nemzet süllyed el,
igényli a világ?

Állsz a piacon, magyarom,
Európa koldusa,
bagóért adnak messzire,
megvesz Dél-Afrika.

S mit ér költőd, ki énekel,
de portékája nincs,
mije sosem volt, elveszett
a mesebeli kincs.

Azt kérdi csak, míg éneke
Napként fölötte süt:
mennyi márkában a Duna,

a Börzsöny és a Bükk?

GYANAKVÓ LESZEK

Amikor az újsághírekről
azonnal kiderül,
hogy hazudnak,
gyanakvó leszek,
félni kezdek.

Agyamat
megfertőzi,
szívemet
elgyávítja
a kétségbeesés.

Óvakodnom kell ezután
magamtól.

SIESS, NOÉ ATYÁNK

Reggelenkint
halottjaimmal beszélgetek.
Nem sütik le szemüket,
mint az élők.
Konok halottak,
nem akarnak mostanában élni,
nem akarják látni, amit már
úgyis láttak.

Én se akarom,
de hiába hunyom be szemem,
behunyt szemmel is látom,
hiába fogom be fülem,
befogott füllel is hallom.

Noé atyánk, siess a bárkával,
ne várj holnapig.

Vasárnap

Ülsz a konyhában. A család már evett, feleséged odabent dolgozik, a gyerekek játszanak, vasárnap délután van, esik. Kinézel az ablakon, de sehová se látsz ki. Följegyzed noteszedbe a tennivalókat, sűrű lesz ez a heted is. Szívesen elmondanád

dolgaidat K.-nak, de ő megölte magát, az Öreghez is elmennél, de az Öreg öt éve rákban meghalt, jóval a rendszerváltás előtt, optimistán, hogy a Szovjetunióban végre rendbejönnek a dolgok, szóval őt sem keresheted fel. Levelet írnál kubai barátnédnak, de erről is leteszel, a levelek elvesznek, válasz úgyse jön, „olyan a levelezés, mint amikor két süket beszélget”, mondta hajdani barátod, őt felhívhatnád telefonon, de mégse hívod fel.

Kinézel az esőbe, szürke, unalmas, a lehajtható konyhai ablakot is be kell csukni, mert beesik rajta. Hamarosan nekiállsz címszavakat írni a Világirodalmi Lexikonnak, ez fontos munka, fizet is, ebből a pénzből fogod megjelentetni verseidet. A költő ne lazáljon, erről eszedbe jut a Kosztolányi-elbeszélés, a konyhában legalább nem kell megőrülni, mint a fürdőszobában, egyébként is, ne túlozz, a te helyzeted jobb, nincsenek anyagi gondjaid, munkahelyed is van, tanár úr vagy.

Még mindig esik. Felállsz, hogy bemenj a szobába, de amíg a kilincshez nyúlsz, pedig ez csak két lépés, elfelejted, hogy mit akartál a feleségednek mondani. Nem lőhetett fontos, nem nyomod hát le a kilincset, a gyerekeket (kár zavarni, boldogan játszanak, bizonyára te is így játszottál valamikor a bátyáddal, aki itt él Pesten, de őt végképp nem akarod látni. Apád temetésén megfogadtad, hogy bátyáddal többé nem találkozol, olyan ocsmányul viselkedett a megboldogulttal. „A temetésére se megyek el” – gondolod, és mulatsz magadon, milyen biztos vagy abban, hogy ő hal meg előbb.

Szórakozottan kinyitod a frizsidert, de majdnem üres. Este zsírban sült kenyeret eszik a család fokhagymával és teával. Te szereted a zsírban 'sült kenyeret, az ötvenes években, kamaszkorodban hetenként egyszer ez volt a vacsora, azóta szereted.

Legalább csöngene a telefon, de most az sem csöng, lustán alszik, mint egy jóllakott macska. Este majd meghallgatod a híreket, megtudod, hogy melyik európai országot fenyegeti polgárháború, hol fogadják eksztázisban az amerikai külügyminisztert, és hogy kinek akarja eladni a szovjet hadiipart a még le nem mondott pártfőtitkár. A hírek úgy hullanak, mint az eső, noha egyáltalán nem szürkék és unalmasak, mégis úgy hullnak rád, mint az eső az ablaküvegre, a lelkesen piszokfolt marad utánuk, egyre több piszokfolt.

Szorongat az egyedüliség, feleséged mellett, gyerekeid közt, ügyintézéskor, nem, ezen nem lehet segíteni, egyszerűen vele kell élned, mintha gyógyíthatatlan betegségéd volna.

Közhelyek jutnak eszedbe, például, hogy eltelt az élet, de ezeket elhessegeted magadtól, mindig utáltad a legyeket és a közhelyeket. Leveszed a szemüvegedet, aztán felteszed, és bosszús leszel, mert rögtön arra gondolsz, hogy ennek a mozdulatnak nem volt semmi értelme. Semmi értelme sem, semmi értelme sem – mondogatod öntudatlanul az eső ritmusára, mert már nem is kívül esik, hanem belül, tebenned.

Nekrológ

Nem mentem el a temetésére, Erzsébet néni. Hallom a hangját, azt mondja: „Nem baj, András, annak már úgyis mindegy, akit temetnek.” Péntek reggel, az első pénteken, amikor már nem jött hozzánk főzni és takarítani, búcsúztam el Magától. A konyha üres volt, Mila sem nyávogott, esett az eső, és én tudtam, hogy valami megint véget ért. Nem hallom sohatöbbé a „mit főzünk, András”-t, és nem látom, amint sebbel-lobbal nekikezd, hogy háromnegyed óra múlva legyen már kész étel is, ha netán előbb megyek el, „hadd egyen frisset, úgy a jó.”

Azt mondta, hogy nekem jó főzni, mert élvezettel eszem, és külön szerette azt, hogy evés után csipegetek, mert a férje, aki először elhagyta, az is csipegetett. A fia is, aki a férje halála után ment el váratlanul. „Az ember mindent kibír” – mondta akkor, és én azt hittem, hogy több tragédia már nem lesz. De néhány hete fekete ruhában érkezett, kérdeztem sem kellett, úgy mondta: „Meghalt az unokám, autóbalesetben.” Aztán még azt is hozzátette, hogy maga is adott pénzt az autóhoz. „Tudom, András, hogy ennek semmi jelentősége, de mégis.”

Fekete ruhában főzött, keveset beszélt, megint a pénzt emlegette, amit az autóhoz adott. Részvétet kívántam újra, amikor elment, „ezt az ember csak egymaga tudja megemészteni”, mondta, és nekem meg sem fordult a fejemben, hogy ezt már maga sem tudja megemészteni. Azt hittem, hogy van egy biztos pont az életemben, a péntek délelőtt, amikor frissen eszem a paprikáskrumplit uborkasalátával, és még palacsintát is befalok utána hármát, négyet. Sok mindenről beszélgettünk, ha nem kellett korábban elmennem, és sok mindenről beszélgetnénk még. Elmondanám azt is, hogy kiket nevez a miniszterelnök hazaárulónak, mi történik a menhelyről kirakott öregekkel, és hogy mit eszünk, ha a mezőgazdaságot is tönkreteszik; ehhez maga sokkal jobban ért, mint én, sőt, ez a sokkal pontatlan is, hiszen én alig értek hozzá, maga pedig benne élt, a kertjében dolgozott, amikor nem járt takarítani, dolgozott megállás nélkül.

„Szóval megírta, András, a nekrológomat”, mondja most, és én nem felelek, csak bólintok, igen, megírtam.

De született az enyémnél szebb nekrológ is.

Azóta Margit néni jár hozzánk, rendes asszony, nagyon jól főz, jobban, mint maga, és igazán nem tehet arról, hogy mi magát annyira szerettük. Szombat délelőtt jön általában, de egyszer pénteken jött.

– Milyen nap van ma? – kérdezte lányom, Ági, félig ébren, félig még aludva.

– Péntek – feleltem.

– Mondd meg Margit néninek, hogy sohase jöjjön többé péntek délelőtt – mondta, azzal aludt is tovább.

Ez volt, Erzsi néni, a legszebb nekrológ.

Aput nem puszilod meg?

– Aput nem puszilod meg? – kérdezte a kisfiú anyját, amikor egyhetes balatoni nyaralásra indultak. A férfi az ágyban feküdt, ők a kora reggeli gyorsához készültek.

– De igen – felelte a feleség, és kényszeredetten homlokon csókolta a férjét.

A kisfiú nem tudta, hogy mi történt az előző este. Az asszony nem akart szeretkezni, a férfi pedig konokul várt rá. Aztán megdühödött, kivonult a konyhába, kinyitotta a campingágyat, hogy ott aludjon. Macskája odament hozzá, nyalogatta.

– Hagyj békit – mondta neki mogorván –, tévedésben vagy, nem vagyok kandúr.

De a macska nem hagyta békén, egész este szagolgatta, és amikor végre elaludt, fölmászott rá, és a hasára telepedett. Mérgeesen lökte odébb, erre a lábára ült, lehetetlen volt tőle megint elaludni. Aztán korán fölkel, becsukta a campingágyat, mert nem akarta, hogy a kisfiú észrevegye a dolgot, és besomfordált a szobába, a felesége mellé. Szerette az asszonyt, nélküle elképzelni sem tudta az életét.

Most itt fekszik az ágyban, és megpróbál aludni még egy kicsit. Fia csodálkozó

szemét látja, és hallja a kérdést: „Aput nem puszilod meg?”

Aludni kellene. Fekszik az ágyban, és kétségbeesetten szeretne elaludni. Volt egy mozdulata gyerekkorában, egy elalvás előtti mozdulat, amitől mindig boldog lett. Megpróbálja a mozdulatot, de nem sikerül. „Elvesztettem – gondolja –, ezt a mozdulatot is elvesztettem.”

MACSKASZONETTEK

I.

Mila örül nekem, mert Mila macska,
és aki macska, macskaként szeret,
szívemet kígyónőként be nem csapja,
Pokolra sem küld Edénkéért helyett.

Fülével antennázza léptemet,
és örömeiben táncot lejt a farka,
míg kucsmát és kabátot levetek,
mert megérkezett istene, a gazda.

Mióta miauval gazdagodtam,
rémálmaim sem olyan ijesztőek,
mert tudom, Mila várja ébredésem.

Ha Rharón ladikjába ülök holtan,
és elhagyom e rusnya, sunda földet,
lesz, ki macskául miákozik értem.

II.

Simogassam meg, csakis ezért nyávog,
ezt kéri tőlem kezem nyalogatva,
és gyűlöli ezt a hajszás világot,
hol simogatni sem ér rá a gazda,

csak lót-fut, magát adja csára-hajszra,
ilyen-olyan ügyekben, fél-barátok
közt ügyelegve, hátha visszacapja
a kincset, amit aprópénzre váltott.

Mila jól tudja, hol van, milyen lyukban
rejtőzködik és ránk kajánul cincog,
meg is szerzi, ha nem leszünk, és untan

elnyávogja az ügyis ismert titkot,
hogy nem is kincs az, csak vézna egér,
akit karmával könnyen utolér.

III.

Megint nyávog, és aztán újra nyávog,
jó volna tudni, mit közöl velem,

de a pofája rezzenéstelen,
és gyönyörű, zöld szemébe se látok.

Az életemből netán ő hiányzott,
gondolom most, ötvenkét évesen,
férfi, kinek ritkán jut szerelem,
azt hallgatja hát, Mila hogyan nyávog.

Jöttömre vár, és előre örül,
füle mozdul, és mozdul farka is,
kutyaként ugrál a lábam körül,

de macska ő, és nőstény, és hamis.
Váratlanul a karmát kiereszti,
simogatása helyét vérem jelzi.

IV.

Mialatt éppen róla írok, undok
pofával néz rám, duhog és nyivákol,
hogy ne jelzőkkel becézgessem, kurrog,
nyafog, nyarvog, duruzsol és hiányol,

mintha embernő volna, ki a nyim-nyám
szerelmest unja, kezemért miákol,
nyakát, farkát ne simogassam ritkán,
ne versben legyek – önélküle – bátor.

De mit tegyek, én már úgysem leszek más
szavakkal bíbelődöm (segít Pora),
bár tudom, a vágy nem szóért dorombol.

Viseljük el, szerelem, végre egymást,
vár még ugyan sok keserves nap, óra,
mikor fellázad ellenem dorongom.

SZÜLETÉSNAPI

Túl az öt x-en,
van havi fixem.

Van feleségem
és eleségem.

Gyerekem, macskám,
nem élek kacskán.

Kicsinyt csatázom,
ázom és fázom.

Halálon innen,
sok kincsem nincsen.

SONG A BÉKÜLÉKENYSÉGRŐL

Az ember itt marad
anya és apa nélkül,
és nemlétezésükkel
előbb-utóbb kibékül.

Az ember itt marad
barát s szerető nélkül,
s a szeretetlenséggel
előbb-utóbb kibékül.

Az ember itt marad
szocializmus nélkül,
befekszik egy gödörbe,
s a férgekkel kibékül.

AZ ODATÚLI PART

Dühöngés helyett fáradt undor,
kifakadás helyett legyintés,
döbbenet helyett idegtépő
lidérces, fekete harag,

közeledik a vég ladikja,
s vele az odatúli part.

KESERVES EGYMAGÁMBAN

Barátaim halottak,
vagy már épp hogy csak élők,
keserves egymagamban
kezdek harcot, a végsőt.

Nincsen szerelmes társam,
aki ebben segítsen,
nélküle úgy kínlódom,
mint szikláján az isten.

Körben keselyűk, rondák,

láttukra inkább halnék,
de már harcolva töltöm,
mi életemből van még.

BUTA DALOCSKA

Kit az elmúlás utolér,
cincog, mint megrémült egér,

mert sejti már, hogy vége lesz,
bár ízlik még a bableves,

hát téblábol és nyöszörög,
aztán fölibe hull a rög.

KÁVÉK MELLETT

Dolgozom éjjel-nappal,
kávék mellett
próbálok
hörpölésnyi ideig pihenni,
hátha elfelejtem:
„A szerelem mindent pótol,
s a szerelmet
nem pótolja semmi.”

Halvásárlás

Nézem a filézett halat, ez bizony jó volna a gyerekeknek, nincs benne szálka, s nekünk sem kell nyugtalanzkodni ebéd közben, mi lesz, ha valamelyik szálkát nyel.

De sehogysem ismerem ki magam az árán. Azt rögtön megértem, hogy a súlya alig fél kiló, de a mellette levő számot: 380 60 egyszerűen nem fogom fel. Ráadásul a 60 följebb van írva, s bamba módon azt hiszem, hátba ez számít, a csomag hatvan forintba kerül.

Megkérdezem a mellettem állót, az haragosan rábök a táblára:

– Nem látja, 1 kiló 937 Ft! – s tekintete csak akkor enyhül meg, amikor rémülten visszajtem a filézett halat, és a mellette levő rekeszbe nyúlok a filézetlen busáért.

Ki vesz ma alig fél kiló halat majdnem 400 Ft-ért? Nyilván ilyenek is vannak, hiszen aki 2 millióért vesz konyhafelszerelést, miért ne venne 400 Ft-ért alig fél kiló halat?

De ezek a valakik nem mi vagyunk. Vigyázzatok, gyerekek, halevés közben, ne nyeljete szálkát. S általában vigyázzatok evés közben minden falatra. Olyan időket

élünk, amikor hazánk jobbik felének vigyáznia kell evés közben minden falatra, nehogy hiányozzék a szervezetének az a falat, amit ma nem eszik meg. Az a falat, amit holnap nem fog megenni, úgylis hiányozni fog, de holnapig még sok minden történhet az emberrel, például fel is fordulhat, s akkor ennie sem kell. Meg is szűnhet körülötte a város, például, ha ózdi, s akkor városlakónak sem kell lennie. Ilyen gondolatok jártak a fejemben, mialatt a busát cipeltem a pénztárhoz, s kifizettem érte potom 120 Ft-ot.

Viszem haza a busát, s azt tudom, hogy ezekért a gondolatokért az élet nem fog busásan megajándékozni. Sebaj, végül is maga az élet az ajándék, úszkálunk benne, amíg a mester hálójával ki nem fog.

Az utolsó stáció

Agglegény volt, és elbocsátott kiadói dolgozó. Senkije se volt a macskáján, Rozikán kívül, akit minden reggel ½7-kor megetetett, akkoriban, amikor még naponta a kiadóba járt, ahol a kéziratokat készítette elő nyomdába adásra. Pontosan tudta az elválasztás szabályait, az ékezés és az összeírás titkait, a legtöbb hiba az összeírással volt, a költők minden különírandó szót összeírtak, ezeket ő gondosan szétválasztotta.

Mostanában tovább aludt, ilyenkor arra ébredt, hogy Rozika panaszosan nyávog és az ajtót kapirgálja. Rozika sohasem aludt a szobában, „agglegény vagyok” – mondta neki eltűnődve, de a panaszos nyávogásra engedelmesen fölkel, és megetette Rozikát, „nehéz idők jönnek”, ismételtette Rozika fejét vakargatva.

Az utcán a kártalanítási törvényről szóló brosúrát árulták, ez nem érdekelte. Őt senki sem akarta kártalanítani azért, hogy harminc éven át kijavította a hanyag szerzők és a nemtörődöm szerkesztők által elébe bocsátott, nyomdába igyekvő kéziratokat, ügyelve arra, hogy egyetlen hiba se maradjon bennük. Néha a helyesírási tanácsadóval álmodott, és álmában is pontosan tudta, hogy melyik szó melyik oldalon található benne.

Amikor felmondtak neki, megpróbált állást keresni. Gyanús pincehelyiségekben tárgyalt sietős vállalkozókkal, akik elutasítóan legyintettek: „ugyan minek a kéziratokat előkészíteni, az írók ismerik a helyesírást”. Belenézett néhány új könyvbe, ezekben hemzsegték a sajtóhibák. „Számítógépes szedés” – mondta magában, amikor egy oldalon három szót is rosszul választottak el, és eszébe jutott a nyomdai vállalkozó, aki azt mondta neki, ugyan minek a kéziratokat előkészíteni.

A tévében a politológusok és a pszichológusok arról beszéltek, hogy az emberek kényelemszeretők, nem tudnak váltani, úgy, mint Amerikáiban, és nem akarják átképezni magukat. Elképzelné sem tudta, hogy mivé képezhetné őt magát öt évvel a nyugdíj előtt, hiszen egész életében csak kéziratokkal foglalkozott. „Neked jó, Rozika – mondta a macskájának –, neked senki sem mondja, hogy át kell képezni magadat.” Ezen megint eltűnődött, mert az egyik politológusról még azt is feltételezte, hogy a macskákat kutyákká akarja átképezni.

Aztán felvette a munkanélküli segélyt, eljárt az ingyenkonyhára, ahol forró teát kapott zsíros kenyérral ebédre. Az újságokban arról olvasott, hogy a hozzá hasonlók megnehezítik az ország dolgát, közönyösek, nem érdekli őket a politika, csakis a saját nemlétező ebédjükkel akarnak foglalkozni, de később leszokott az újságolvasásról, és erről sem értesült. Egyre beljebb fordult önmagába, hosszan beszélgetett saját énjével, és álmában szép, hibátlan korrektúrákat látott el kézjegyével, ilyenkor boldog volt, és haragudott Rozikára, ha ilyen boldog álomból ébresztette fel. Egyébként már

Rozikának sem mondott semmit, hetekig ki sem nyitotta a száját, csak olyankor, amikor a forró teát hörpölte és a zsíros kenyeret harapta. Eredetileg is sovány volt, de még soványabb lett, „Don Quijote” – gondolta, az gyönyörű, vastag korrektúra volt, de most már a klasszikusokat sem ellenőrzik, ők úgysem tiltakozhatnak.

Így ment az utcán, régi fekete aktatászkájával, amiben semmi sem volt, de ő megszokásból mindig magával vitte. Egyszer valaki ráköszönt: „jó napot, doktor úr”, „nem vagyok orvos” – felelte bambán, az idegen elnézést kért, összetévesztette valakivel.

Ő tovább ment, leült egy téren egy padra. „Nem vagyok orvos, semmi se vagyok – gondolta – engem megszüntettek.” Tétován felállt, el akart indulni valahová, de nem tudta, hová menjen. Visszaült a padra és a cipőjével számjegyeket firkált a homokba: 1991, még kilenc év, és vége a huszadik századnak. A századnak miért nem mondják a politológusok, hogy képezze át magát?

Rádőlt a padra. Két nap múlva valaki észrevette, hogy halott, akkor elszállították, a hullaházban még egy cédulát is kapott, mielőtt földbe került, úgy bántak vele, mint egy hullával szokás, senki sem akarta átképezni.

A túrós táska

– A szegényekről kéne írni a lapban – mondta a költő a feleségének.

A költő sok latin-amerikai verset fordított, a szegényeket az irodalomból ismerte. Képeket formált meg magyarul a kisfiúkról, akik a járdán vonszolják magukat, és bal lábszáruk egyetlen mély seb. Murillo vagy Goya ecsetjére kíváncsoznak. Mellettük asszonyok, mezítláb, rongyokban, a földön újsághalom takaró gyanánt. A könyvesboltokban – semmi. Amerikai folyóiratok, képregények, kulturális nyomor. Ilyen világból üzentek a versek, amelyeket fordított, a vér- és magánybankoknál kolduló szegényekről szóltak.

Magukkal a szegényekkel nem találkozott. Amikor Caracasban járt, barátai autón végigvitték a város külső negyedein, de nem álltak meg, a várost körülvevő nyomornegyed övezetbe pedig autón sem voltak hajlandók elvinni. Nem tanácsos. A költő egyáltalán nem erőszakoskodott, ők tudják.

– Ha ez a kétmillió éhező egyszer lezúdul ránk – mondta neki a nemrég még baloldali költő, hajdani diákvezető –, akkor végünk, egyszerűen elvágják a torkunkat – és rossz lelkiismerettel, hideglelősen felnevetett. A Garacast körülvevő hegyeken éltek az éhezők, sem a rendőrség, sem a baloldal nem merészkedett közéjük. A költő is csak lenről, a messzeségből nézett fel rájuk, noha tisztában volt a felpillantás jelentőségével, és hazaérkezése után természetesen erről a pillanatról sem feledkezett meg a Caracásról szóló útbeszámolóban.

Nem hitte, hogy a szegények egyszer a maguk naturalista valóságában is megjelennek előtte. De megjelentek. Eppen a brazil teológus, a híres Boff atya magyarul is kiadott könyvét olvasta aznap. „A szegény ember szerencsétlenségéről beszél, kitárja karjait és segítségért kiált, én pedig oda se figyelek rá, és közömbösen elmegyek mellette” – írta *Miatyánk*­jában a ferences rendi teológus, akit a Vatikáni Hittani Kongregáció a közelmúltban szilenciumra ítélt. A költő útközben is gyakran beleolvasott egy könyvbe. Most is ezt tette, miközben a Déli pályaudvar éttermében túrós táskát evett, kettőt is vett, mert éhes volt. Mellette Boff atya könyve, és benne az átírt *Miatyánk*:

*És ne vigyél minket a kísértésbe,
mely az emberek kizsákmányolását mozditja elő
a saját gazdagság növelésével.*

Ekkor az üvegajtó túloldalán megjelent valaki. Merően nézte a költőt és a túróstáskát. Egy kisfiú volt, rongyokban. Miért nem maradt az irodalomban? A bal lábszára sebes. Murillo vagy Goya ecsetjére kíváncszott. Vagy Derkovitséra. A költő zavartan ette a túróstáskát. Ott állt előtte, amiről éveken át verset fordított. Amit nem nézett meg Camcasban, mert nem volt tanácsos megnézni.

Aztán a kisfiú odébbvonszolta magát, egy rongyos asszony mellé. A földön újsághalom hevert takaró gyanánt. Az utcai könyvárusoknál amerikanizált folyóiratok, képregények, kulturális nyomor. A költő verset írt a lezajló folyamatok ellen. A szegényekről is írt, a hajléktalanokról. És rossz lelkiismerettel nézte őket az üvegfal másik oldaláról, mialatt túros táskát evett.

A zöld könyv

Régen nem beszélt már senkivel. Még bevásárláskor sem, csak odatolta a pénztárosnőhöz a kosarat, s megvárta, amíg az bemondja a végösszeget. „Minek nyitogatni az embernek a száját – gondolta –, épp elég, ha evéskor nyitogatja.” Az evés se érdekelt, pedig valamikor szeretett enni, szívesen böngészte az étlapot, és barátaival legszívesebben ebédidőben találkozott valamelyik kiskocsmában, ahol a pincérek már ismerték, és a visszajáró kuncaftnak kijáró tisztelettel kezelték. Mostanában nem járt étterembe, az éging szöktek az árak, és neki be kellett osztania a pénzét, ha a hónap végén nem akart kenyeret és krumplit enni napokon át.

Megmelegítette a konzervet, megette, szinte anélkül, hogy érezte volna az étel ízét. Aztán gondosan elmosogatott, ezt az egy szokását megőrizte. Világéletében rendszerető volt, talán ezért is lett könyvelő. Az élet dolgait is aszerint osztályozta, hogy mi kerül a *tartozik*, és mi kerül a *követel* rovatba. De most mindennek vége lett, eltűnt a két rovat, mintha egy üres papír előtt ülne, és nem tudna mit írni rá.

Nem nézte a tévét, nem hallgatta a rádiót, nem nyitotta ki az újságokat, még azt sem, amelyikre változatlanul előfizetett. Pontosan tudta, hogy a homloka mögött melyik pont kezd fájni a hírek hallatán, és nem akarta, hogy az a pont fájni kezdjen.

„Eltelt egy óra” – gondolta órájára nézve, aztán már csak két óránként nézte meg, hány óra van. Később föl se vette az órát. „Ez volt a délelőtt” – gondolta délután, és örült, hogy hamarosan vége lesz a napnak, akkor éjszaka jön, le lehet vetközni és aludhat, az jó.

Barátai meghaltak, vagy külföldön éltek, nem levelezett velük. „Ránéztem a térképre, és egyetlen helyet se láttam, ahol szívesen élnék” – mondta legjobb barátja, aki fél éve hagyta el az országot. „Ha az ember emigránsnak érzi magát, legyen legalább igazi emigráns” – ezzel a mondattal búcsúzott. Eleinte szerette volna, ha váratlanul betoppan, de most már alig gondolt rá.

Ment az utcán, és a fákat nézte, húsz évvel ezelőtt ültették ide őket, szépen megnőttek, harminc, negyven év múlva beborítják majd az utcát, talán az eget se lehet majd látni a koronájuktól.

Valamikor szerette az éjszakai csillagos eget nézni, olyankor erősnek érezte magát, de már évek óta nem nézte a csillagokat. Elfelejtette, milyen volt az az érzés, amikor

erősnek tudta magát. Már nem akart erős se lenni.

A csendet szerette, és leginkább arra figyelt, hogy milyen színű a csend. Van kék csend, van sötét csend, van sárga csend, az ilyen színű csendeket szerette, és félt a zöld csendtől, azt alattomosnak tartotta, zajokat, robbanásokat rejtegetőnek.

Hazafelé tartott. Egy puli jött vele szemben, megállt és okos kutya tekintetével ránézett. Ő is megállt, aztán megemelte a kalapját. „Jónapot, uram” – mondta a pulinak, az mintha bólintott volna, és tovább kutyaagolt. Éppen olyan kivert eb volt, mint ő.

Utánanézett, és arra gondolt, hogy ezzel a pulival szívesen elbeszélgetne. De az már eltűnt a sarkon. Hazament. Ivott egy kávét, elmosta és gondosan eltörölgette a csészét, megnézte, hogy az ablak jól zár-e, aztán kinyitotta a gázcsapot.

TÖPRENGŐ

Aki legény, állja.
Hát miért ne álljam?

Vagy el kéne bújni
undok, kis halálban?

Menni, hol Ladányi
a rossz lőrét issza,

s álnok jövődre
nem is nézni vissza?

COOPHOTELS-VERS

Gyűjtsd a tőkét, ne siránkozz,
jövendőt a kamatláb hoz!

Vesztett fejsze nyele hol van?
Ott sírdogál lenn a porban.

A favágók hová lettek?
Megunták és hazamentek.

Fönn a fagy baltája villog,
az ég úri kékje csillog.

Ne szisszenj kis meghaláshoz,
gyűjtsd a tőkét, ne siránkozz !

LÁTÓSZÖG

A lapok az
új,
nagy
történelmi
lehetőségekről írnak,
a lapok
a hajléktalan alatt,
aki
a földre terített
oldalakon
alszik,
és figyelme emiatt
nem terjed ki
az új,
nagy
történelmi
lehetőségekre.

ÉNEK A JUSSRÓL

Ósi jussom visszakérem,
kuncogjon kicsinyke bérem,
legyen enyém elmúlásom,
hidak alatti szállásom.

Főjjön nekem fagyos krumpli,
tudjak kukák mélyén túrni,
kunyaálni, meglapulni,
árok szélén, odahullni.

Legyek újra szegény ördög,
csak én halljam, hogyan hörgők,
mikor halni ébredek fel
koporsómban kora reggel.

KESERŰ DALOCSKA

Ne növekedj, csecsemő,
lassan érik az idő.

Kegyetlen világ fogad,
ne eredjen meg fogad.

Légy eszes, nagyra ne nőj,

ruhát venni nincs miből,

se óvoda, se cipő,
ne növekedj, csecsemő.

SZÁZADVÉGI KRÓNIKA

Kivert ebek kóborolnak,
kis tolvajok sokasodnak,
tegnapunk .szemét közt rothad,
veszendőben van a holnap.

Szörnyek ideje a mosti,
kísértetnép kezd huhogni,
nehéz lesz életet lopni,
könnyebb holtta zsugorodni.

Ideje ez gyilkosoknak,
kik bombákkal dobálódznak,
köpönyeget fordítóknak,
mindenféle aljasoknak.

Elhullóban ember, állat,
a madarak alig szállnak,
nem menedék csigaházad,
halnak a víz csak halált ad.

Régi verset recitálok,
éneket, újat csinálok,
éjjel a halállal hállok,
számból kifakad az átok.

Vesszenek a veszni lettek,
kik gyötrik a szegényembert,
csontvázai rút döggertnek,
csak kénköves búzt lehellnek.

Eltévedtünk, alig látunk,
puszta földön éjszakázunk,
hol melegünk van, hol fázunk –
épüljön fel a mi várunk.

KÉRDÉSEK A HULLÁHOZ

Milyen tényezők
és információk

állnak rendelkezésére
a helyzetről?
Minek örülne inkább,
ha körme
vagy haja
nőne tovább?
Hogyan
vélekedik
a férgekről, akik
csontig falják önt
holnap
és holnapután?
Végül pedig:
mi a legfőbb célja
ebben a helyzetben?

ÉLETKÉP

A történelem,
az öreg leventeoktató
bazzalyog örömeiben.

Nézi a jelent,
kisunokáját,
még sokra viheti.

Csak ne volna
ez a túrhetetlen
késedelmesség!

A nemzetvezetőt
mikor és kik
rehabilitálják?

RADNÓTIRA GONDOLVA

A szőlő mustja már kiforrt.
Megünnepeljük thermidort.
S az ország újra részegen
vigyorog rémes végzeten.

A holdra nézek – oly kerek!
Kikből lesznek még emberek?
A hazugság mindent befon,
áttüremkedik agyadon,

éjszaka is meglátogat,
elveszi tőled álmodat,
s ha szikrát lobbant is dühöd,
eladnak sunyi ügynökök.

*

Radnóti, szavad keresem,
legyél éltető gyökerem,
nincs virágom, se levelem,
sötétben élek odalenn.

A TÁRSASÁGBAN TÖRTÉNT

A művelt, finom hajadon
három konyak után
a kampósorrúakat szidja,
majd elnézést kér:
„spicces voltam”.
El is nézik neki,
végül is, mit tegyenek,
nem bírja az italt.

NAPLÓTÖREDÉK

Mocsok, hazugság a lapokban,
tegnapi szennynél rosszabb, rondább.
Hajléktalan és koldus várja,
mit hajít elénk az ország.

Honatyák és turulvitézek
rozsdás kardokat ráznak újból.
Mondjad tovább, mit eddig mondtál,
míg szájadig nem ér az undor.

MÁMORTALANUL

Barátom nem ihat bort,
én se iszom hát, ha vele vagyok,
szokásos konyakom.
Komoran megbeszéljük dolgainkat,
és a helyzetet – még komorakban –,
cseppnyi remény sincsen előttünk.
De reménytelenül és komoran

nem lehet talán verekedni?

EGY KELLEMES BESZÉLGETÉS UTÁN

„Derús tank vagy” –
dicsér egy kedves nő,
ki váratlanul előkerült,
és én nem mondom neki,
hogy mennyire félreismer.

Egy optimista,
ám halni is felkészülő
elefántot néz tanknak,
és derúsnek.

ELŐÉRZET

Félek, és tudom, kitől.
Tőle, ki holnap megöl.

A GLADIÁTOR ÉNEKE

Nincsenek fegyvereim.
Nemlétezı fegyvereimet is elveszik.

Várom a vadállatokat,
fejsze, háló nélkül.

Üvöltésük
már idehallik.

Félek

Kapkodva írok, mintha attól félnék, hogy elfelejtem a következı mondatot, azt a mondatot, amelytıl fölfénylik az írás, értelmet kapnak és egyszeriben élni kezdenek a szavak. Volt már ilyen író, nyugtatom magam, a bihari remete, a szerencsétlen testır írt így, saját bevallása szerint, alig tudta utolérni magát, és egyre nyugtalanabb lett írás közben, néha még a keze is megfájdult, olyan gyorsan körmök a papírra a lúdtollal. Lúdtollal nehezebb lehetett, gondolom, a golyóstoll legalább szalad a papíron, és nem zörög, mint az írógép, írógéppel képtelen vagyok írni. Talán azért is sietek, mert félek,

hogy valaki megzavar, feleség, gyerek, hiába húzódok ki a konyhába, és egy másik költő jut eszembe, aki kántálva kínálta ki magából a verseit, és olyankor a hatalmas lakás mindegyik szobájában mindenkinek hallgatnia kellett, mert ünnepi pillanat volt az, mágikus szertartás. Voltaképpen mindig félek valamitől. Nem pusztán attól, amitől valóban félni kell, hogy kit támogatnak holnap a szegény szegények, a becsapottak, a gyárakból, hivatalokból kidobottak, a hajléktalanok, a metróban kéregetők, az iskolába el sem jutók, és nemcsak attól, hogy melyik politikus mit nyilatkozik, cselekszik holnap, holnapután, noha ez is okkal való félelem, és egyáltalán nem oktalan, hiszen a hatalmon levő politikusok legtöbbször olyan, akire egy macskát se lehetne rábízni, nemhogy egy országot, de most mégse ettől félek. Egyszerűen félek, ahogyan az állat fél, ha zivatar közeledik, és nyüszítve bújik a sarokba. Félek a szavaktól is, melyeket éppen kapkodva írok a papírra, félek, hogy egyszer cserbenhagynak, és amikor semmim se marad, itt állok kifosztva demokraták, kispapok, szocialisták, keresztények, zsidók, munkáspártiak, fideszesek, volt-kommunisták és sosemvolt-kommunisták közt. Mindig a szavakba kapaszkodtam, mihez kezdenék hát nélkülük?

Félek, ismétlem, hiába hazudok magamnak reményt, távlatot, hitet, mégis félek, és legszívesebben nyüszítve elbújnék, de nem teszem, itt ülök és írok a konyhában, ahová bármikor benyithat valaki. Talán a fiam lesz az, aki játszani akar, és kérdőre vonó, csillogó gyerekszemmel azt kérdezi tőlem: – Apa, még meddig tart ez?

Készült 500 példányban

**Ez a
331
példány**

**ISBN 963 400
ISSN 0866 – 4420**

Felelős kiadó: a szerző

**910533 Tótfalusi Tannyomda
Felelős vezető: Béres György mb. igazgató**

Terjeszti a TÉKA Könyvértékesítő Vállalat